

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišstvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Prantškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrančnih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. čeh. rač. 11.197. Telefon 3112.

ČLANSTVU!

Z nekim obotavljanjem smo se odločili za poziv, ki terja od vas novih žrtev. Vemo kaj to ob sedanjem gmotnem položaju učiteljstva pomeni in le globoko prepričanje o nujnosti in upravičenosti stvari nas je napotilo k temu koraku.

Priznajmo, zadnje čase smo skoroda pozabili na svoji socialni ustanovi: na Učiteljski dom v Ljubljani in Mariboru. Nič več ne beremo pogostih izkazov o darovih zanj. Koliko sil posveča učiteljstvo drugim ustanovam in namenom, nase pa pozablja! Ali smo res obsojeni, da ostanemo sredi pota do cilja?

Roko na srce! Koliko veljajo razlogi, ki jih navajamo v opravičilo? Ni-li bila beda stalen gost v učiteljskih domovih, v prejšnjih časih nič manj kot danes — in vendar je učitelj rad žrtvoval svoj obolus v prid skupne stvari? — Pa čemu naj žrtvujem, ko ne bom deležen ugodnosti? — Ne tako! Pojmujmo tovarištvo nekoliko globlje. Ali smo se kdaj obotavljali sprejeti sadove dnevnega truda idealnih naših stanovskih delavcev? — Čast tovariščam, ki v tem oziru marsikaterega tovariša prekašajo v širokosrčnem pojmovanju stanovskih dolžnosti.

Ne pozabljajmo tudi, da domova ne bosta služila le učiteljskim otrokom. Ali ne čutimo prav živo vsi potrebe po nekem domu kot središču stanovskega življenja, kot shajališču in zavetišču učiteljstva, ki bi tudi na zunaj bil častna priča naše moči in solidarnosti? Ali naj ostane vedno tako, da iščemo ob priliki tečajev, sestankov, prireditvev gostoljubja vsepovsod, ali pa trosimo denar v gostilnah, ker nimamo lastne strehe? Čim realnejši postajamo v pojmovanju svojih poklicnih nalog, tem živjeje se poraja želja po raznih strokovnih tečajih. S specializacijo bo rastlo vsako leto njih število. Priznajte, lasten dom bi nam omogočil marsikako koristno akcijo, ki brez njega ni izvedljiva. Zato vsi in vsak na delo!

Tovariši, tovarišice! Stavimo si kot cilj, da v dobi enega leta omogočimo realizacijo projektov, ali se ji vsaj odločno približamo.

Leto 1929, naj bo posvečeno najživahnjejši akciji v prid obeh domov. Letos naj stoji v društvenem in stanovskem življenju ta misel povsod v ospredju. Naj ne mine prilika, da se je ne bi spomnili. Podpirajmo čim izdatneje gospodarske akcije obeh društev in odpirajmo jim s tem nove vire dohodkov. Zgodovina našega stanu priča, da smo z združenimi silami in z enotno voljo dosegli marsikaj, kar se nam je sprva zdelo nemogoče. V veliki veri je zmaga! Skeptiki naj umolknejo. Kjer je dvom v začetku, je ideja že pokopana.

Da preidemo čimprej od besed do dejanj, da v samem začetku celi akciji izvojimo odločen uspeh, izdajamo ta apel na vse članstvo, ga pozivljamo in prosimo, da se ob priliki izplačila »razlik« spomni naših domov.

Vemo, da si je marsikateri tovariš že naročil najnujnejše stvari na račun te »razlike«, vemo pa tudi, da je večina od nas že obupavala nad njenim izplačilom, znano nam je nadalje iz mnogih izkušenj, da oni, ki ima malo, dostikrat raje in več da od onega, ki živi v izobilju. Ni res, da bi idealizem že bil izumrl v naših vrstah. Zato smo prepričani, da naš poziv ne ostane brez uspeha.

Nočemo pa enega: da bi se odzivali zopet le eni in isti, si mogoče od ust odtrgavali, dočim bi večina stala ob strani. Deviza naša bodi: Rad dam in dvakrat toliko dam, ako vem, da dajo tudi drugi, da moj dar ni le slučajen kamenček v skupni zgradbi, ampak važen in potreben donos. Zato predlagamo članstvu sledeče:

Zavežimo se, vsak posameznik s posebno zaveznico, da ob izplačilu razlik (v dveh obrokih) darujemo Učiteljskemu domu v Ljubljani, oziroma v Mariboru po 100 Din, 200 Din, ako se najde v vsaki oblasti vsaj 500 tovarišev in tovarišic, ki storijo isto. Obveznost za vplačilo zneska bi stopila torej šele v veljavo, ko je doseženo označeno število podpisov.

Vsaka oblast zbira za svoj dom. Prijave bi sproti izkazoval »Učiteljski Tovariš«. Plemenito tekmovanje naj bi se začelo med obema oblastima, med posameznimi okraji, društvi, šolami in člani, med tovariši in tovarišicami.

Ah je preveč, kar zahtevamo, ali se bomo varali v svojih upih? — Prepričani smo, da bo odziv častno izpričal upravičenost naše vere v stanovsko zavednost slovenskega učiteljstva. Računamo trdno vsaj na odziv onih, kojih razlika znaša 1000 Din in več. Oni pa, kojih razlika dosega 3000 Din, naj bi podpisali, ako le količkaj mogoče, obveznico za 200 Din. Prihodnji številki »Učit. Tovariša« bo priložen obrazec obveznice za vsakega člana. Vsaki šoli, kjer se je prijavil vsaj en obveznik, se dopoljeta dve položnici Učiteljskega doma v Ljubljani oziroma v Mariboru.

Tovariši, tovarišice! Storit vsak svoje, da akcija čim lepše uspe. Vplivajte na sotovariše in jih pridobite za stvar. Smatrajte stvar kot častno zadevo našega stanu. Dokažite, da idealizem, s katerim se je nekdanj ponašal naš stan, še živi, živi tudi v vrstah mlajše generacije. Dokažite, da nejeverniki nimajo prav in da učiteljska solidarnost, tovarištvo, stanovska zavednost niso fraze, ampak realna sila.

Po sklepu seje ožjega sosveta Poverjenišstva UJU — Ljubljana, dne 31. januarja 1929.

Andrej Skulj, poverjenik.

Josip Kobal, tajnik.

LISTEK

ALBIN ČEBULAČ:

K Bregantovi „novi čitanki“.

Nova čitanka, ki ji pravzaprav polaga Bregant smernice v svojem delu »Elementarni razred«, (naj omenimo, da nam odpira ta nova šola nova pota na podlagi krepkega nazora v smislu delovne šole), hodi po globokomevajočem načelu: od lažjega do težjega, torej stopnjevanje po učenčevi zmožnosti. Kdor mu bo sledil z vso ljubeznijo do dela, bo žel brezdomno velike uspehe, in to — brez učenčeve muke. Koliko solza je bilo prelitih že ob »Abecedniku« in »Mojem prvemu berilu« in to, ker se stvaritelji teh knjig niso spustili tako globoko v dušo učenca prvega razreda, da bi zidali od spo-

daj navzgor. Zidali so od zgoraj navzdol, po načelu: taka je tiskana črka »A« in za pomni si to, trda butica.

Učenec si je moral brez nazora utepati v glavo te čudne spake, kateri posamezniki nismo predložili niti najmanj življenja. Nekaj časa je že šlo, potem se je pa naveličal utepati učenec v glavo to brezbrojno sodrgo, odpovedal je, onemogel, skratka: lenoba se ga je lotevala kakor plesen, lenoba — kakor pravijo — je pa vseh pregreh grdoba — in tako je koncem leta Janezek obsedel, obsedel drugo leto, dasi je šel na pot z navdušenjem, ki mu ga je navdahnila ob začetku leta gospodična učiteljica.

Zal, to navdušenje se je izrabilo ravno ko je prišel do one črke, kjer je lani odpovedal; morda je že zmogel, da je pridobil letos par črk več. Če bi precej v začetku leta, ko je bil svež in poln navdušenja, pričeli pri tisti črki, kjer je zastal in potem dalje, bi se zmogel abecedo, ali kje se mo-

rejo ozirati tako nanj, ker je pa 35 novincev. Koncem konca — Janez večno v prvem razredu, kjer je dobil že domov pravico.

Vse to se je pričelo uvidevati. Po Bregantovi smernici naj bi se spremenila doseganja pot razvstitve abecede, in to pisane kakor tiskane oziroma obratno, v učenca dostopnejši obliki. Cilj mu je isti, kakor vsem metodikom, toda pot, ki do cilja dovede je drugačna. In ta pot je ravno tisto večno gibanje, ki ji rečemo način podavanja, učiteljeva last, katero si je usmeril potom večletnega ugaubljanja v potenco učenčeve zmožnosti, v duševnost in rokotvornost, da se spusti v nižine učenčevega razvoja ter previdno izpopolnjuje učenčovo znanje, ga usposablja v vedno samostojnejšega, da se zna učenec tudi kasneje sam izpopolnjevati na vseh poljih ter postati koristen član človeške družbe.

Tov. Bregant dokazuje s svojim delom, da se je jako približal učenca. Delo je pred-

vsem pozdraviti, ker je prišlo od strokovnjaka podeželske šole, saj vidimo, da temelji na strogi podlagi: vse učence dovesti po najlažji poti do dobrih rezultatov. On vidi, koliko se brigajo podeželski starši za učence. Ko pride deček iz šole, ga pošljejo z bratom na pašo, dečlico pa k detetu, da ga varuje; učenec je prepričan samemu sebi, še posebej, če se zatakne za katero črko. Zato tudi ni čudo, če je v prvem razredu največ ponavljalec. Učitelj, opazuj učence, kje so se zatakli in pomagaj jim z vso gorečnostjo, da jih rešiš morda večne propasti, tako bi rekli. Ali pomislimo: utepamo jim še vedno po sedanjih metodi črko v glavo. Učilnica je tudi natrpna: glava pri glavi, ta zna, drugi zopet ne, pouk je morda direktn na dan samo pol ure. En sam zaostali ptič ti vzame četrte ure kakor da bi mignil, in takih je dosti, dosti — časa malo, črk pa še veliko...

(Konec prihodnjic.)

Pred ustanovitvijo „Učiteljske gospodarske poslovalnice“ v Ljubljani.

Pravila „Učiteljske gospodarske poslovalnice“ v Ljubljani

registrirane zadruga z omejeno zavezo.

I. Tvrdka in sedež zadruga.

§ 1.

Tvrdka zadruga se glasi: »Učiteljska gospodarska poslovalnica, registrirana za druga z omejeno zavezo«. Zadruga ima svoj sedež v Ljubljani.

II. Namen zadruga.

§ 2.

Zadruga ima namen izvesti koncentracijo vsega gospodarskega snovanja svojih članov. To bo dosegala zlasti s posredovanjem med člani in tvrdkami s šolskimi potrebščinami, z organiziranjem naročil svojih članov; z ureditvijo stalne razstave učil in učnih potrebščin konkurirajočih tvrdk v Ljubljani in Mariboru; z lastnim zalaganjem knjig, tiskovin in šolskih potrebščin; s pridobitvijo tiskarskega podjetja v svrhu pospeševanja pridobitke svojih članov; z ustanovitvijo združnih razprodajalnic v Ljubljani in Mariboru in z organizacijo poslovalnega urada v Ljubljani in Mariboru med člani in tvrdkami.

III. Članstvo.

§ 3.

Član je vsak organiziran od Udruženja jugoslovenskega učiteljstva in poverjenišstva Ljubljana. Zadrugnikov sprejem pa dobi šele tedaj pravno moč, kadar ga je sprejelo načelstvo in kadar je zadrugnik podpisal pristopnico k zadrugi in plačal polni delež.

§ 4.

Kadar je sprejem pravomočen, sprejme zadrugnik od zadruga člansko legitimacijo, ki obsega: natančno ime in naslov, potrdilo vpisa v imenik zadrugnikov in potrdilo vplačila deležev in vpisnine.

§ 5.

Članstvo preneha s smrtjo ter z izstopom ali izključitvijo iz učiteljske organizacije.

Kdor hoče izstopiti, mora vsaj 6 mesecev pred potekom leta pisмено prijaviti izstop, a članstvo preneha šele koncem leta.

Načelstvo lahko izključi člana, kateri krši pravila ali sklepe obnih zborov ali če škoduje koristim ali ugledu zadruga. Izključeni se lahko pritoži zoper izključitev na nadzorstvo, ki o tem končno veljavno odloči.

§ 6.

Umrli, izstopivši in izključeni člani kakor tudi njihovi pravni nasledniki nimajo do premoženja zadruga nikakih pravic. Vplačani deleži pa se jim izplačajo po poteku jamstvene dobe, kolikor jih izkazuje bilanca za leto, v katerem je prenehalo članstvo.

IV. Zadrugni deleži.

§ 7.

Vsak zadrugnik mora vplačati vsaj en zadrugni delež v znesku 5 Din.

Zadruga ima za svoje člano register, v katerega zapisuje članovo ime, stan, bivališče in dan pristopa.

Zadruga deležev niti ne obreštuje niti ne izplačuje na nje dividendo.

V. Zaveza zadrugnikov.

§ 8.

Zaveza zadrugnikov je omejena v zmislu zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.

Zadruga jamči za vse svoje obveze v prvi vrsti s svojim lastnim imetjem. Če bi pa za poravnane vseh zadrugnih obvez ne zadostoval pravilni dobiček tekočega leta, rezervni sklad in drugo zadrugno imetje, se seže na zadrugne deleže. Če pa vse to ne bi pokrivalo zadrugnih obvez, se nadaljna plačila razdeli na posamezne zadrugnike v okviru njihovega jamstva.

§ 9.

Vsak zadrugnik jamči ob konkurzu ali likvidaciji zadruga za njene obveze ne le s svojimi deleži, temveč še z nadaljnjim zneskom v enaki višini.

Bilanca, dobiček in izguba.

§ 10.

Na koncu vsakega upravnega leta, ki se šteje od 1. januarja do 31. decembra, sklene upravni svet račune in sestavi bilanco na ta način: med aktiva se vpiše gotovina, vrednostne listine po kurzu 31. decembra, nepremičnine, premičnine ter aktivne terjatve za druge. Med pasiva se vpišejo: zadrugni deleži, zadrugni dolgi, pasivne terjatve in rezervni sklad. To, kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čisti dobiček dotičnega leta.

§ 11.

Račune in bilanco izvede upravni svet vsako leto do konca aprila. V začetku maja predloži elaborat članom po učiteljskih društvi v pretres ter končno v odobritev občnemu zboru.

§ 12.

Razdelitev čistega dobička je zadeva občnega zbora. Od čistega dobička se pripiše 50% rezervnemu zakladu, 50% po enakih delih »Učiteljskima domovima« v Ljubljani in Mariboru.

Rezervni sklad je last zadruga in ga v nikakem primeru ne sme razdeliti med člane.

§ 13.

Zadruga upravlja svoja opravila samostojno s sodelovanjem zadrugnikov.

Njeni organi so:

1. Upravni svet.
2. Nadzorstvo.
3. Občni zbor.

1. Upravni svet.

§ 14.

Upravni svet nastavlja in odpušča potrebne uradnike in druge uslužbence, določa njihovo področje in jim odmerja plačo. Legitimira se vsi uslužbeni po pisnem dekretu, ki ga sprejmejo pri imenovanju, odnosno po primernem pooblastilu, ki označuje njihove morebitne pravice, zastopati zadrugo na zunaj (§§ 16., 26. zakona z dne 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70.).

Noben zadrugni uslužbenec ne sme sprejeti nobene provizije niti v lastnem imenu, niti na lasten račun skleniti nobenega trgovskega opravila, s kakršnim se ovi zadruga, pa tudi ne sme biti v nikakih osebnih poslovnih zvezi s kakim drugim podjetjem iste smeri.

§ 15.

Upravni svet sestoji iz petih članov, ki jih voli občni zbor izmed zadrugnikov z absolutno večino oddanih glasov za dobo treh let. Ako se pri prvi volitvi ne doseže absolutne večine, se mora vršiti obvi volitev med onimi, ki so dosegli relativno največje število glasov. Ob enakem številu odloči žreb.

Vsako leto izstopi ena tretjina članov upravnega sveta in se voli na novo. Prvo in drugo leto določijo žreb dotične člane upravnega sveta, ki izstopijo, v zadnjem pa izstopi ostali. V nadaljnjih letih izstopijo tisti, ki so že tri leta člani upravnega sveta. Izstopivši člani upravnega sveta se smejo na novo voliti.

Člani upravnega sveta ne prejema nobenega grad ali taktijem.

§ 16.

Upravni svet izvoli izmed upravnih svetnikov predsednika in njegovega namestnika z absolutno večino glasov. Glede ožje volitve veljajo ista določila kakor pri volitvi upravnega sveta (§ 17.).